

21869 - Araç ve uçakta namaz

Soru

Ben, bir şehirde ikâmet eden bayanım. Bir iş veya gezmek veyahut da alış-veriş için kocamla birlikte başka bir şehre gidiyorum. Biz yolda iken akşam veya yatsı namazı vakti giriyor. Bundan dolayı içerisinde kadınlar için namaz kılınacak yer bulunan bir mescit arıyoruz. Ama bazen bulamıyoruz. Kocam mescitte namazını kılıyor, ben ise namaz kılacak bir yer bulamadığım için araçta kılıyorum. Allah biliyor ki biz, ciddi bir şekilde namaz kılacağım bir yer arıyoruz, fakat dediğim gibi malesef bir yer bulamıyoruz. Bundan dolayı araçta oturarak namaz kılmak zorunda kalıyorum.

Benim sorum şudur: Bu şekilde kılmış olduğum namazım sahih midir? Bilindiği üzere ben, birden fazla defa bu şekilde namaz kıldım. Bu konuda beni aydınlatmanızı istiyorum.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Ey kardeşim! Yapmış olduğunuz bu ameliniz sahih değildir. Çünkü gücü yetiyorsa, namazda kıyama kalkmak, namazın rükünlerinden birisidir. Dolayısıyla onlar mescitten dışarı çıktıktan sonra erkekler bölümünde de olsa namazı kılabilirsiniz. Namaz kılacak bir mescit bulamazsanız, herhangi bir yerde toprağın üzerinde de namaz kılabilirsiniz.

Otomobil veya uçak veyahut da tren gibi araçlarda namaz kılacak kimse, kibleye yönelme ve ayakta kılma imkânı bulamazsa, farz namazda şu iki şart olmazsa, namaz câiz değildir:

1. Gideceği yere ulaşmadan önce namaz vaktinin çıkmasından endişe etmesi. Eğer namaz vaktinin çıkmasından önce araçtan inebileceyse, bu takdirde (namazını araçta kılmayıp) bekler, araçtan indikten sonra namazını kılar.

2. Namaz kılmak için araçtan inme imkânı bulamaması. Eğer araçtan inme imkânı bulabileceyse,

bunu yapması gerekir.

Bu iki şart bulunduğu takdirde, bu araçlarda farz namazı kılması câizdir. Bu halde namaz kılmanın câiz olduğuna delil ise, Allah Teâlâ'nın şu emrinin genel oluşudur:

[لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا...] سورة البقرة من الآية: 286

"Allah, hiç bir kimseye gücünün üzerinde yük yüklemmez." [1]

Başka bir âyet-i kerimede şöyle buyurmuştur:

[فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ...] سورة التغابن من الآية: 16

"(Ey mü'minler!) O halde gücünüz yettiği kadarıyla Allah'tan korkun." [2]

Yine şöyle buyurmuştur:

[وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ...] سورة الحج من الآية: ٧٨ ...

"O (Allah), dîn hususunda üzerinize hiçbir zorluk (güçlük) yüklememiştir." [3]

"Bu araçlarda namaz kılmam câiz ise, peki kibleye yönelmem şart mıdır? Ayakta namaz kılmaya gücüm yettiği halde oturarak namaz kılabilir miyim?" diye sorulacak olursa, buna şöyle cevap verilir:

Namazın tamamında kibleye yönelme imkânı bulabiliyorsanız, bunu yapmanız gerekir. Çünkü ister yolculukta, isterse mukimlikte (hazarda) olsun, farz namazın sahih olabilmesi için kibleye yönelmek şarttır.

Bu konuda (10945) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Namazın tamamında kibleye yönelme imkânı bulamıyorsa, daha önce zikrettiğimiz deliller gereği gücü yettiği kadarıyla Allah'tan korksun.

Bu, farz namaz hakkındaki hükümdür. Nâfile namaza gelince, bu konuda genişlik vardır. Buna göre

müslümanın, inme imkânı olsa bile, adı geçen araçlarda, aracın gittiği yöne doğru namazını kılması câizdir. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, devesinin üzerinde gittiği yöne doğru nâfile namazı kılırdı.

Nitekim Câbir'in -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste o şöyle demiştir:

[كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي التَّطَوُّعَ وَهُوَ رَاكِبٌ فِي غَيْرِ الْقِبْلَةِ. [رواه الخاري]

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, bineğine binmiş, yönü kibleye dönük olmadığı halde nâfile namaz kılırdı." [4]

Fakat yolculuk sırasında hareket halinde nâfile namaza başlarken (İftitah tekbiri alırken) kibleye yönelmesi, daha fazîletlidir." [5]

"Farz namaza gelince, ayakta kılma imkânı varken oturarak kılmak, Allah Teâlâ'nın şu emrinin genel oluşundan dolayı câiz değildir:

[حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ [سورة البقرة الآية: 238]

"Namazlara ve orta namaza devam edin.Allah'a saygı ve bağlılık içinde namazı ayakta kılın." [6]

Nitekim İmrân b. Husay'ndan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o, hastalığından şikâyet ettiğinde, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona şöyle buyurmuştur:

[صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ. [رواه البخاري]

"(Namazını) ayakta kıl. (Ayakta kılmaya) gücün yetmezse, oturarak kıl. Oturarak da kılmaya gücün yetmezse, yan tarafın üzerine kıl." [7]

Başarı Allah'tandır." [8]

[1] Bakara Sûresi: 286

[2] Teğâbun Sûresi: 16

[3] Hac Sûresi: 78

[4] Buhârî, hadis no: 1094

[5] İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu Fetvâları, c: 8, s: 124

[6] Bakara Sûresi: 238

[7] Buhârî, hadis no: 1117

[8] İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komisyonu Fetvâları, c: 8, s: 126